Спеціалізованій вченій раді Д 61.051.07
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 26

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента Чечерського Віктора Івановича на дисертацію Деяка Івана Миколайовича «Конституціоналізація органів прокуратури: сучасні доктринальні підходи», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 - конституційне право; муніципальне право

Актуальність і значущість теми представленого дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження І.М. Деяка присвячене надзвичайно актуальній проблематиці конституціоналізації органів прокуратури в контексті сучасних правових трансформацій. Конституційна реформа правосуддя 2016 року започаткувала новий етап у розвитку прокуратури України, суттєво трансформувавши її конституційно-правовий статус та функціональне призначення. Ці зміни стали логічним продовженням євроінтеграційного курсу України та відповіддю на рекомендації Венеційської комісії щодо реформування прокуратури відповідно до європейських стандартів.

Процес конституціоналізації органів прокуратури характеризується складністю та багатоаспектністю, що зумовлює необхідність його комплексного наукового осмислення. Особливої актуальності набуває дослідження теоретико-методологічних засад конституціоналізації прокуратури, її інституційно-функціональної природи та механізмів реалізації конституційних функцій в умовах сучасних правових трансформацій. Важливим аспектом є аналіз сучасних доктринальних підходів до розуміння процесу конституціоналізації прокуратури, що дозволяє визначити основні тенденції та перспективи розвитку цього

інституту в контексті європейських стандартів та національних особливостей правової системи України.

Актуальність теми дослідження підсилюється також необхідністю теоретичного переосмислення ролі прокуратури як правозахисного інституту в системі поділу державної влади. Сучасні виклики, пов'язані з забезпеченням прав людини, протидією корупції та організованій злочинності, вимагають нових підходів до розуміння конституційно-правового статусу прокуратури та механізмів реалізації її функцій. Це зумовлює потребу в комплексному науковому дослідженні процесу конституціоналізації органів прокуратури та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації І.М. Деяка, є достатньо обґрунтованими й переконливими, що забезпечено вдало обраною методологією дослідження, потужною джерельною базою, а також належною апробацією шляхом оприлюднення відповідних матеріалів у фахових виданнях та на наукових форумах.

Методи дослідження, обрані дисертантом, відповідають сучасному стану розвитку методології науки та є цілком адекватними поставленим цілям і задачам. Методологічний інструментарій дослідження базується на комплексному застосуванні загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, які дали змогу здійснити системну характеристику конституціоналізації органів прокуратури в Україні. Діалектичний метод у поєднанні з системним підходом забезпечив належний рівень науковості проведеного дослідження. При цьому автор ефективно використав історико-правовий метод для аналізу еволюції конституційно-правового статусу прокуратури, формально-юридичний метод – для аналізу юридичних конструкцій та порівняльно-правовий метод – для зіставлення різних наукових підходів і міжнародного досвіду.

Окремо слід відзначити ґрунтовну теоретичну базу дослідження, що включає праці вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі конституційного права, теорії держави і права, прокурорського нагляду. Фундаментальні засади конституціоналізації правової системи та конституційного розвитку досліджені з використанням праць провідних науковців, зокрема Ю.Бисаги, М. Козюбри, А. Крусян, М. Орзіха та інших. Важливе значення для дослідження мали також праці європейських вчених, присвячені стандартам організації та діяльності прокуратури в демократичному суспільстві.

Достовірність результатів дослідження підтверджена їх апробацією на трьох міжнародних науково-практичних конференціях та публікацією основних положень у восьми наукових працях, з яких три - у періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, дві - у зарубіжних фахових виданнях.

Аналіз змісту представленої дисертації дозволяє зробити висновок про високий рівень виконання здобувачем поставленого наукового завдання та оволодіння ним методологією наукової діяльності.

Наукова новизна основних положень та висновків дисертації полягає насамперед у тому, що вона є одним з перших у вітчизняній конституційно-правовій науці комплексним дослідженням теоретико-методологічних засад конституціоналізації органів прокуратури в умовах сучасних правових трансформацій. Вона розвиває й доповнює основні положення, розроблені представниками української школи конституційного права щодо конституціоналізації правової системи та конституційного розвитку та наповнює дискусію щодо конституційно-правового статусу прокуратури новим змістом, у тому числі з урахуванням Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки.

Особливо важливим є те, що автор вперше:

- запропонував розглядати наукові положення про конституціоналізацію як ключову парадигму розвитку сучасної правової системи, що відображає динамічний процес впровадження конституційних принципів у всі сфери правового життя;

- сформулював комплексне визначення функцій прокуратури через призму їх конституціоналізації, як конституційно визначених основних напрямів діяльності прокуратури як особливого державного інституту;

- удосконалив теоретичні підходи щодо інституційно-правової еволюції прокуратури України, що репрезентує трансформацію від радянської моделі тотального контролю до сучасного конституційного позиціонування в системі судової влади.

Новаторським є також комплексний підхід автора до дослідження методологічного фундаменту конституціоналізації органів прокуратури як багаторівневої системи взаємопов'язаних методів, підходів та принципів. Проявів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у дисертації та інших публікаціях автора не виявлено.

Важливою складовою наукової новизни є сформульовані автором конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавчого регулювання діяльності органів прокуратури відповідно до сучасних конституційних стандартів та євроінтеграційних вимог.

Наукове і практичне значення одержаних результатів є досить істотним і полягає у тому, що сформульовані в роботі положення, висновки і рекомендації можуть бути успішно використані як у нормотворчій діяльності, так і в правозастосуванні, науково-дослідній сфері, у навчальному процесі, а також у правовиховній діяльності. Дисертація може слугувати основою для широкої наукової дискусії щодо подальших шляхів реформування конституційно-правового статусу інституту прокуратури в Україні.

Структура дисертації є цілком виправданою метою і завданнями дослідження, вона дозволила автору послідовно, комплексно і досить розлого розкрити обрану тему. Дисертація складається з анотації, вступу, двох розділів, що охоплюють шість підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, визначаються об'єкт, предмет, мета, задачі та методи дослідження, джерельна база, а також основні положення, котрі виносяться на захист, підкреслюється теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Конституціоналізація органів прокуратури: доктринальні та методологічні аспекти» досліджено особливості категорії «конституціоналізація» як парадигми розвитку сучасної правової системи, здійснено аналіз правової доктрини, а також методології дослідження конституціоналізації органів прокуратури. Зокрема, розкрито теоретико-методологічні засади конституціоналізації як парадигми розвитку сучасної правової системи, проаналізовано ґенезу та еволюцію поняття «конституціоналізація» у правовій доктрині, визначено його сутнісні характеристики та особливості застосування в конституційно-правовому дискурсі.

У другому розділі «Конституціоналізація інституційно-функціональної природи прокуратури» розкриваються питання конституціоналізації правового статусу прокуратури в системі розподілу державної влади в Україні, розглянуто специфіку конституційного виміру трансформації функцій прокуратури, а також висвітлено окремі питання конституціоналізації органів прокуратури як суб'єкта захисту прав людини. Особливу увагу приділено аналізу функцій підтримання публічного обвинувачення, процесуального керівництва досудовим розслідуванням та представництва інтересів держави в суді.

У висновках відображено найбільш важливі наукові та практичні результати дисертаційного дослідження, а також сформульовано пропозиції щодо

вдосконалення конституційно-правового статусу прокуратури та механізмів реалізації її функцій в умовах сучасних правових трансформацій.

Автореферат дисертації за змістом ідентичний положенням дисертаційної роботи, відповідає зазначеній спеціалізації 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право, а також встановленим вимогам.

Зауваження щодо окремих положень дисертації.

Не зупиняючись на досягненнях та позитивних моментах виконаного дисертаційного дослідження, загалом позитивно оцінюючи рецензовану працю, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні положення, які, на наш погляд, потребують додаткових роз'яснень під час захисту дисертації, а саме:

1. У роботі недостатньо повно розкрито міжнародний досвід конституціоналізації органів прокуратури. Хоча автор і звертається до аналізу європейських стандартів організації прокуратури, бажано було б детальніше дослідити конкретні моделі конституційно-правового статусу прокуратури в різних країнах та можливості їх адаптації до українських реалій.

2. У підрозділі 2.2 «Конституційний вимір трансформації функцій прокуратури» автор недостатньо уваги приділив аналізу проблемних аспектів реалізації функції представництва інтересів держави в суді, зокрема питанням визначення поняття «державний інтерес» та механізмам його захисту.

3. Дисертація значно виграла б, якби автор більше уваги приділив питанням взаємодії прокуратури з іншими правоохоронними органами, у тому числі її координуючої ролі, зокрема в контексті забезпечення прав людини.

4. Окремі пропозиції щодо вдосконалення законодавства потребують більш детальної аргументації з одночасним розкриттям проблематики механізмів їх практичної реалізації.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що тема дисертації актуальна, сформульовані автором висновки і рекомендації є достатньо аргументованими,

характеризуються науковою новизною і мають не лише теоретичне, а й практичне значення.

Таким чином, рецензована дисертація є кваліфікованою науковою працею, що містить результати проведених автором досліджень. Ним отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для розвитку вітчизняної науки конституційного права, та полягає у комплексному дослідженні теоретико-методологічних засад конституціоналізації органів прокуратури в умовах сучасних правових трансформацій.

У підсумку слід зазначити, що дисертація на тему «Конституціоналізація органів прокуратури: сучасні доктринальні підходи» відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Деяк Іван Миколайович (з урахуванням захисту) заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Офіційний опонент:

Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії
держави та права ВНЗ «Національна
академія управління», начальник відділу
Спеціалізованої екологічної прокуратури
Офісу Генерального прокурора,
Почесний працівник прокуратури **Віктор ЧЕЧЕРСЬКИЙ**

Справжність підпису завідомо
голосівшим спеціалістам Спеціалізованої
екологічної прокуратури Офісу
Генерального прокурора

Деохута Р.О